

11e JAARGANG
NUMMER 8
AUGUSTUS 1975

DAAD
EN
GEDACHTE

**orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd**

+++++
+ Bij elke bijzondere handeling gaat +
+ het denken aan het doen vooraf. +
+ Bij het handelen van klassen of +
+ massa's blijkt de betekenis van +
+ het handelen pas achteraf. Hier +
+ gaat de daad vooraf aan het be- +
+ grip. +
+++++

DAAD EN GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit VRIJWILLIGE bijdragen

Red. en adm.: Corn. Ootshoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

Revolte in Warren (V.S.)

VIER DAGEN VAN STRIJD IN DE DODGE - TRUCK - FABRIEK

De geschiedenis die hier verteld wordt hebben wij ontleend aan "Motor Bulletin nr. 4". "Motor Bulletin" wordt samengesteld door enkele mensen die werkzaam zijn of werkzaam zijn geweest in de Britse auto-industrie en die bovendien samenwerken met of nauwe betrekkingen onderhouden tot de Britse groep "Solidarity". "Motor Bulletin" verschijnt op onregelmatige tijdstippen. Ieder nummer is gewijd aan arbeidersacties die zich waar ook ter wereld in de auto-industrie hebben voorgedaan. Het vierde nummer is geheel gewijd aan de strijd die in juni van het vorige jaar in Amerika plaats had in een van de Chrysler fabrieken. De gegevens ervoor werden ontleend aan een brochure, die feitelijk onverkort in "Motor Bulletin" werd overgenomen. Die brochure werd geschreven door acht Amerikanen. Twee van hen werkten zelf in de tot het Chrysler-concern behorende Dodge-truck-fabriek. Zij leverden het eigenlijke verhaal, dat hier en daar werd aangevuld met wat de anderen hetzij als ooggetuigen buiten de fabriekspoort hadden gezien, hetzij uit kranten of vakbewegingsbladen opdiepten. De ploeg van acht auteurs telde in haar midden één student. De zeven anderen behoren tot de arbeidersklasse. De ruimte in "Daad en Gedachte" staat helaas niet toe de brochure volledig af te drukken. Wij brengen het verhaal in verkorte vorm. Bij het bekorten pasten wij de volgende methode toe: wij geven de inhoud weer in onze eigen woorden, maar hier en daar óók letterlijk. In het laatste geval is de afgedrukte tekst ingesprongen, zonder dat aanhalingstekens zijn gebruikt. Tussen aanhalingstekens staan uit-

sluitend woordelijk weergegeven uitspraken die ook in de oorspronkelijke brochure tussen aanhalingstekens staan. Voor zover hier en daar in de niet-aangehaalde zinnen passages voorkomen als: Wij deden... wij vonden... enz., slaat dat woordje "wij" op de twee bedoelde auto-werkers uit het schrijversteam en op hun kameraden. Geïnteresseerde lezers van "Daad en Gedachte", die de Engelse taal machtig zijn, kunnen wij misschien, zo lang de voorraad strekt, aan een exemplaar van "Motor Bulletin nr. 4" helpen. Zij gelieven ons in dat geval te schrijven. Van enig commentaar hebben wij ons onthouden. Het verhaal dat hier thans volgt spreekt voor zichzelf.

-- o --

Toen de morgen van de 14e juni 1974 aanbrak begonnen in de Dodge-truck-fabriek in Warren - een voorstad van Detroit - de vrachtwagens van de lopende band te rollen, als gold het een doodgewone werkdag, zoals elke andere. Maar het was allerminst een gewone werkdag. Integendeel, de situatie was verre van normaal. De drie voorafgaande dagen was er niet gewerkt in de fabriek. In de late middag van maandag 10 juni waren de zesduizend arbeiders een "wilde" actie begonnen. Wat men in de prille ochtenduren van vrijdag 14 juni beleefde, was niet de dagelijks terugkerende gang van zaken. Wat men aanschouwde waren de laatste stuiptrekkingen van een indrukwekkend verzet.

In het eerste daglicht bood de omgeving van de fabriek die vrijdag een vreemde aanblik. Men zag groepjes agenten van de oproerpolitie, arrestantenwagens en op de parkeerplaats van het bedrijf een wagen met verscheidene politiemannen, alsmede een rechter in zwarte toga. Tien arbeiders waren onder arrest gesteld, nadat er de dag tevoren twintig andere arbeiders waren gearresteerd. De arrestaties waren het uiteindelijke resultaat van een zeer krachtige poging het verzet te breken, een poging, die eendrachtig werd ondernomen door de bedrijfsleiding, de justitie, de politie en vakverenigingsbestuurders van hoog tot laag. Die vrijdagmorgen de 14e juni had die gezamenlijke poging eindelijk succes.

De strijd die voorafging werd door geen mens verwacht. Hij was er opeens tot verwondering van de in actie-gekomenen zelf en iedereen merkte tot zijn verbazing, dat ieder van zijn mede-arbeiders van dezelfde strijdwil was vervuld. Het nieuws van de maandagmiddag begonnen staking was nog niet verbreid. Slaperige arbeiders van de dagploeg hoorden zich, bij het naderen van de fabriekspoort, door postende collega's toeroepen, dat het bedrijf was stilgelegd. Tweehonderd in getal waren ze, die postenden, en ze deelden inderhaast vervaardigde biljetten uit, waarin stond te lezen, dat de Chrysler-directie de voorafgaande middag vier arbeiders had ontslagen, onder wie voorman Steve Smith. "Wij zijn er uit getrokken", aldus het pamflet, "en hebben de produktie stil gelegd. Chrysler heeft gezegd, dat wij kans liepen ons baantje te verliezen. Maar er komt nu eenmaal een moment, waarop je terug moet vechten."

Er was uiteraard aan deze wilde staking het een en ander vooraf gegaan. De slechte arbeidsverhoudingen in de fabrieken hadden geleid tot een groeiend absentisme. Op 31 mei '74 hadden zich honderd arbeiders ziek gemeld. De directie achtte de tijd gekomen daartegen wat te ondernemen en zij dreigde met disciplinaire maatregelen. Vijftig arbeiders begaven zich gezamenlijk naar de personeelsafdeling en wisten door dreigend optreden van hun kant die maatregelen te voorkomen. Een paar dagen later was precies het-

zelfde gebeurd. Chrysler besloot toen niet zélf disciplinaire maatregelen te nemen, maar het varkentje te laten wassen door de plaatselijke vakbondsbestuurders op maandag 11 juni, wanneer zij zouden zijn teruggekeerd van het jaarlijkse congres van de U.A.W. (United Automobile Workers) dat op dat moment door deze vakbond in Los Angeles werd gehouden. De directie was er zeker van, dat de bond, wanneer zij in zou grijpen, meteen in staat zou zijn eventuele woedende reacties van de arbeiders op te vangen en onschadelijk te maken.

De zekerheid van de directie was misplaatst. Toen die maandagmiddag de vier arbeiders werden ontslagen kwamen de arbeiders spontaan en als één man in beweging. Binnen een uur was het bedrijf volkomen platgelegd door een spontane staking. Diezelfde avond kwam het opstandige personeel in vergadering bijeen en spraken zich in overweldigende meerderheid uit voor een staking. Zij die niet tot de in de strijd getrokken middagploeg behoorden werden de volgende ochtend van het feit in kennis gesteld. Zij ondersteunden de beslissing volledig.

De drie volgende dagen waren gevuld met bijeenkomsten van de stakers, posten, geestdrift en vreugde. De dagelijkse sleur was doorbroken en volstrekt onbekenden werden plotseling goede vrienden. Wij voelden onze eigen kracht en voor het eerst namen wij zelf beslissingen...

Er heerste van dat ogenblik af een geheel andere sfeer. Onderling wantrouwen, door de bedrijfsverhoudingen geschapen, maakte plaats voor gevoelens van kameraadschap. Wij handelden gemeenschappelijk. Rassentegenstellingen tussen blanke en zwarte arbeiders en onderlinge conflicten verdwenen.

Pogingen van de vakbond om verdeeldheid tussen ons te zaaien doorzagen wij als arglistige manoeuvres en werden toen belachelijk.

Op een gegeven moment betoogde de vakbondsbestuurder Art Harvey, dat klachten over slechte werkverhoudingen en de staking zelf, het werk waren van communistische agitatoren. Er klonk vervolgens luid boe-geroep en wij lachten hem van het podium, nadat hij ons eerst nog had aangemaand het werk te hervatten. Naderhand verklaarde Harvey in een interview voor de tv, dat wij dom en onwetend waren en niet eens wisten, dat de vakbond niet achter deze staking stond. Wij wisten dat echter verdomd goed; wij wisten precies wat de houding van de bond was en wij wisten ook, waarom hij die houding aannam.

Er waren andere Chrysler-fabrieken die eveneens in staking gingen, ofschoon voor hun eigen eisen meteen. Ze begrepen daar, dat zo ze daaraan kracht wilden bijzetten, ze dat nu moesten doen, tegelijk met ons. Uit weer andere Chrysler-bedrijven verschenen er arbeiders in onze stakers-vergaderingen of kwamen er werkers ons helpen bij het posten.

Pas achteraf, op de derde dag van de strijd, werd er door iemand voorgesteld, dat wij een lijst met onze eisen zouden opstellen. Die eisen waren merkwaardig genoeg weinig concreet, afgezien dan van de eis, dat er tegen de stakers geen strafmaatregelen zouden worden ondernomen. Uit de discussies over de eisen kwam naar voren, dat er eigenlijk om alles werd gestaakt wat maar de ontevredenheid van de arbeiders wekte, zowel in als buiten het bedrijf. Toen er suggesties voor de lijst met eisen werden gevraagd hoorde men kreten als: "tegen die klootzakken van de bond", "tegen de inflatie",

"tegen de werkverhoudingen", enz.

Toen de staking aan de gang was leek het ons alsof wij nooit meer aan het werk zouden gaan. Maar een deel van de arbeiders zag op een gegeven ogenblik de staking niet meer zo zitten. Chrysler had infiltranten gemobiliseerd en de bond had zijn uiterste best gedaan om verdeeldheid tussen de stakers te brengen en hen te verwarren. De bond proklameerde op een gegeven moment het einde van de staking, ofschoon de bond met de staking niets te maken had en er van een einde geen sprake was. De bond verklaarde ook, dat de hele actie het werk was van agitatoren van buiten het bedrijf en er waren tal van vakbondsbestuurders, die hun auto op de parkeerplaats van de fabriek gingen neerzetten om de indruk te wekken, dat er weer gewerkt zou worden. De politie kwam ook in actie en verrichtte arrestaties op aanwijzingen van een rechter, die zo ijverig was om zelf naar de fabriek te komen en er op toe te zien, dat "het recht zijn loop had".

Nadat de wilde staking eenmaal was uitgebroken organiseerde de bond een stemming over de vraag of er gestaakt moest worden ja of nee. De bond vroeg daarbij aan de arbeiders zich vóór de staking uit te spreken en de bedoeling daarvan was de bond in een positie te manoeuvreren, waardoor hij als het ware de wilde actie zou kunnen overnemen. Want de wilde actie in juni '74 was een vorm van strijd van onder op, regelrecht door de arbeiders gevoerd en buiten de bond om. Helaas bleken de bond en de bedrijfsleiding samen sterk genoeg om haar te breken. Het enige resultaat van de strijd was dit, dat het vertrouwen in de bond nog verder ondermijnd is dan het ooit al was en dat bij heel wat arbeiders de overtuiging heeft post gevat dat alleen maar zij zélf in staat zijn om voor hun eigen belangen te strijden.

Op woensdag 12 juni, de derde dag van de staking, bereidden al diegenen die haar kapot probeerden te maken een slag voor, die naar zij hoopten, de strijd de doodsteek zou geven.

Op die dag publiceerde de Detroit Free Press een artikel, waarin de doocheel werd gelicht van Steve Smith, een voorman in de pons-afdeling. De krant beweerde, dat hij de eigenlijke leider van de staking was. Hij werd afgeschilderd als een lid van de (maoïstische) Revolutionaire Unie en er werd bij verteld, dat hij in de Dodge-truck-fabriek was komen werken uitsluitend met het doel om onrust onder het personeel aan te kweken.

Nu wist iedere arbeider in de fabriek bliksemgoed, dat Steve Smith door de plotseling uitgebroken staking net zo verrast werd als de vakbond en de directie. Het stuk in de krant werd derhalve aanvankelijk nauwelijks serieus genomen. Smith zelf verklaarde, dat hij inderdaad een (maoïstisch) communist was en daar nooit een geheim van had gemaakt. Maar, zo voegde hij er aan toe, het gaat hier helemaal niet om 'communisme' of zoiets. Deze staking is uitgebroken uit protest tegen de arbeidsverhoudingen in dit bedrijf.

Dat scheen op het eerste gezicht een afdoende verklaring. Dat zij het in werkelijkheid allerm minst was, kwam niet doordat Smith ongelijk had met de simpele bewering, dat het bij deze staking om de arbeidsverhoudingen ging, maar was een gevolg van Smith voorafgaand gedrag in het bedrijf.

Het was namelijk volkomen juist, dat Smith, als een soort van politiek missionaris van het zogenaamde marxisme-leninisme, met een speciale bedoeling naar de fabriek gekomen was en er was gaan werken. Natuurlijk was het niet zijn bedoeling geweest om een staking te "leiden", die hij zelf niet eens had zien aankomen. Waar hij naar streefde was "de arbeiders te leiden in hun strijd tegen de kapitalistische patroon". Die instelling bracht met

zich mee, dat hij, toen de staking eenmaal een feit was, al wat hij maar kon in het werk stelde, om de leiding ervan in handen te krijgen. Hij verschilde in dat opzicht in niets van andere, met hetzelfde sop overgoten lieden, die er allemaal heilig van overtuigd zijn, dat de arbeiders niet op eigen houtje kunnen strijden en dat radikale opvattingen en houdingen hun van buiten af moeten worden bijgebracht. Dergelijke lieden, die tot velerlei groepen behoren, die zich stuk voor stuk de z.g. "voorhoede" van de arbeidersklasse wanen, streven allemaal naar de macht van hun eigen partij, die uit naam van de arbeiders de lakens zou moeten uitdelen en die vóór hen een nieuwe maatschappij tot stand zou moeten brengen.

Smith werd in 1972 gekozen als gedelegeerde naar het congres van de U.A.W. De bond beschouwde hem als een radikaal, waar alleen maar moeilijkheden van te verwachten waren en trachtte - niet zonder succes - hem in het bedrijf te isoleren. Inmiddels waren Smith en enkele anderen begonnen met de publikatie van een nieuwsbrief, die zij "Aan de band" noemden. Zij bepaalden de inhoud en waakten er zorgvuldig voor, dat er géén kritische geluiden tegen de bond in werden opgenomen. Zij beweerden, dat zij het beste wisten wat geschikte lectuur was voor de arbeiders en wat arbeiders dienden te lezen en te denken. Het gevolg was, dat al vrij spoedig iedere belangstelling voor deze nieuwsbrief verdween. Toen een arbeider in het bedrijf voorstelde, dat er eens voor meer democratie in de vakbond moest worden geijverd, verzetten Smith en consorten zich daar heftig tegen. Zij verklaarden dat een strijdbare bond veel belangrijker was dan een bond waarop de arbeiders enige invloed zouden kunnen uitoefenen. Maar de meeste arbeiders waren niet toegankelijk voor dat soort argumenten. Zij beschouwden de bond als niets anders dan als een verlengstuk van de direktie en van de personeelsafdeling. De nieuwsbrief bloedde dood; zij die gedacht hadden dat ze de bond van binnen uit konden veranderen werden de een na de ander ontslagen. *)

Toen brak de staking uit. De maoïsten waren nergens. De arbeiders bleken opeens in staat hun eigen strijd zelf te voeren. De volgens de maoïsten zo absoluut noodzakelijke organisatie bleek helemaal niet zo noodzakelijk. Tot op het laatste ogenblik slaagden zij er ook niet in de arbeiders van die noodzakelijkheid te overtuigen. Aan pogingen daartoe echter lieten zij het niet ontbreken. Smith probeerde een stakingscomité te vormen, dat uitsluitend uit maoïsten bestond en de stakingsleiding zou overnemen. Hij probeerde ook door te drukken, dat er tijdens de staking uitsluitend maoïstische lectuur onder de Dodge-arbeiders zou mogen worden verbreid. Maar de arbeiders verwierpen dergelijke suggesties. Ze voelden niet voor zulk een "censuur" van de kant van Smith c.s. en ze verklaarden, dat ze zélf wel zouden uitmaken wat ze zouden lezen of niet en dat ze dat alles behalve uitgemaakt wilden zien door degenen die zich als hun "leiders" presenteerden.

-
- *) Deze ontslagen bewijzen, dat de ondernemers van hun kant even krachtig voor de belangen van de vakbeweging opkomen als omgekeerd de vakbeweging voor hún belangen opkomt. De ontslagen bewijzen bovendien, dat het ondernemerdom niets op heeft met een democratisering van de vakbeweging. De vakbeweging willen de patroons houden zoals ze is: een instrument ter beheersing van de arbeidskracht. Invloed van de arbeiders zelf op "hun" organisatie? Niks daarvan!

Waardoor maakte het artikel in Detroit Free Press tenslotte toch indruk en gaf het tenslotte toch voedsel aan de twijfel of de zelfstandige strijd van de Dodge-arbeiders wel écht een zelfstandige strijd was? Het artikel werd van betekenis, niet omdat Smith echt de leider van de staking was, het artikel bracht de arbeiders aan het aarzelen, toen aan het licht kwam, dat Steve Smith de leider van de staking wilde worden. Het geschrijf van de Detroit Free Press had een verlamdende invloed op de strijd alleen maar, doordat men er - als in een spiegel - in kon zien, dat er krachten aan het werk waren, die inderdaad de strijd wil verlamden.

Hoe verlamdend de invloed van Smith wel was bleek, toen hij en zijn politieke vriendjes met het voorstel kwamen, dat het werk zou worden hervat en dat na de werkhervatting het verzet tegen de arbeidsverhoudingen zou worden voortgezet. Door de "leiders" kennelijk. Die suggestie riep niet alleen twijfels wakker, zij zaaide terstond verdeeldheid. Wat die verdeeldheid bevorderde was de omstandigheid, dat de Dodge-arbeiders tot hun stakingsvergadering van het begin af aan ook arbeiders van buiten het bedrijf, in hoofdzaak van andere Chrysler-fabrieken hadden toegelaten. Op zichzelf zat daar de gedachte achter, dat de strijd van de Chrysler-arbeiders de zaak van alle arbeiders was. Wat zich echter wreekte was, dat méé arbeiders van buiten ook de professionele linkse organisatoren naar binnen kwamen, die het leiderschap hoe langer hoe nadrukkelijker opeisten en de Dodge-arbeiders overstemden.

Naarmate die ontwikkeling voortschreed bleven hoe langer hoe meer Dodge-arbeiders van de stakersvergaderingen weg. Dat maakte het de professionele "revolutionairen" dan weer gemakkelijker de overigen te overstemmen. Dááaraan is de strijd tenslotte op de vierde dag kapot gegaan.

Laat ons het duidelijk stellen. De staking werd niet geleid door degenen die zich als de leiders poogden op te werpen. De staking in de truck-fabriek van Dodge werd begonnen en gevoerd door de arbeiders en het waren ook de arbeiders die haar ophieven. De professionele organisatoren van de arbeidersklasse speelden een ondergeschikte rol. De werkelijke leiders van de staking, dat waren de honderd à vijfhonderd arbeiders die met hun strijd wil de stakersvergaderingen tot geestdrift brachten, die voorstelden wat er gedaan moest worden en die actief waren bij het posten... De zesduizend paar voeten die de fabriek uitwandelden vertolkten de wil van de arbeiders. Dat deden ook de zesduizend paar voeten die de fabriek weer inwandelden toen de energie was verbruikt en de strijd wil verslaptte.

De strijd wil kon verslappen doordat er tenslotte tussen de arbeiders onderling toch te weinig contact was. Dat leidde tot verwarringen, waardoor bepaalde lieden in staat waren de stakersvergaderingen te domineren. Tegelijkertijd natuurlijk deden de vakbonden al wat ze maar konden om de strijd te breken. Het waren de bonden die de hulp van de politie inriepen en die hun lokalen sloten, wanneer Dodge-arbeiders die wilden gebruiken om er te vergaderen. De machten van de kapitalistische orde, de vakbeweging en de politieke groepen hebben de Dodge-arbeiders aan een stuk door tussen de wielen gereden. Wat deze actie opnieuw heeft aangetoond is, dat eigen leiding de enig mogelijke vorm van "leiding" is, die niet in wezenlijke tegenstelling staat tot de zelfstandige strijd.

=====

OVER DE FINANCIERING VAN STAKINGEN

Herhaaldelijk hebben wij tegen "wilde" stakingen van de arbeiders zelf het argument horen gebruiken, dat ze onherroepelijk tot mislukking zouden zijn gedoemd, doordat de financiën het grote struikelblok zouden vormen. Enkel de vakbeweging als krachtige organisatie, die over de nodige geldmiddelen beschikt, zo heette het dan, kan het bolwerken. Zonder de vakbeweging en haar strijdfondsen en stakingskassen zouden de arbeiders in het geheel niets kunnen beginnen.

Je kon daar natuurlijk tegenover aanvoeren, dat het weinig zin had om naar de stakingskassen van de vakbeweging te verwijzen, indien deze kassen in de praktijk toch niet werden opgezet of hoogst zelden. Maar afgezien daarvan is er nog een geheel andere reden, waarom het argument van de stakingskassen gerust kan worden vergeten en naar het rijk van de fabeltjes kan worden verwezen. Die reden is aan het licht gekomen op het eind mei in Rotterdam gehouden kongres van de Industriebond NVV.

Arie Groenevelt heeft daar staan te vertellen, dat de grote stakingen die deze bond in 1973 organiseerde, om twee redenen zijn beëindigd. Een van die redenen was, dat ze te veel geld kostten en dat de bond het gewoon financieel niet bij kon benen toen de arbeiders verder gingen dan de door de bond bedoelde prikacties en bij duizenden tegelijk de fabriek uitliepen. Wij zouden, zo zei Groenevelt, bankroet zijn gegaan als we waren doorgegaan. Dat betekent, dat de bond, als het om werkelijke krachtige acties van betekenis gaat, geen haar beter is toegerust dan de "wilde" stakers.

Als we ons niet bedriegen hebben we op dit feit al eens eerder gewezen. We houden het voor nuttig het nogmaals onder de aandacht te brengen, omdat ook Groenevelt er op terug is gekomen. De onmacht van de vakbeweging kan wat dit betreft niet serieus genoeg worden genomen. Want juist tegenover de financiële machteloosheid der vakbeweging staat het concrete feit, dat zelfstandig handelende arbeiders voor het financiële probleem in de een of andere vorm verscheidene keren een oplossing hebben weten te vinden. Er behoeft slechts te worden gewezen op de actie van de LIP-arbeiders, van de vrouwen in de schoenfabriek in de Britse industriestad Fakenham en op de staking met bezetting van de glasfabriek Val St. Lambert, om dat in te zien.

Groenevelt noemde voor de beëindiging van de stakingsactie van de Industriebond NVV ook nog een tweede reden. Er was, zo vertelde hij zijn gehoor, een onenigheid tussen de bij de actie betrokken bonden, een onenigheid, die tenslotte leidde tot het z.g. Paasbestand, waarmee hij, Groenevelt, niet zo gelukkig zou zijn geweest.

De werkelijkheid was anders. Dat blijkt ook juist uit het feit, dat de kassen leeg raakten en voortzetting van de strijd gewoon onmogelijk werd. Voor de bonden althans. Zou Groenevelt onder die omstandigheden ongelukkig zijn geweest met het Paasbestand? Dat klinkt niet bijzonder logisch. Het Paasbestand was een uitkomst voor de bonden. Alleen, ze konden er bij hun achterban niet mee voor de dag komen. Daarom is het tenslotte De Pous van de S.E.R. geweest, die iets dergelijks voorstelde. Maar het is geen geheim gebleven, dat De Pous met medeweten, met instemming, ja zelfs op aandrang van de bonden zijn bestandsvoorstel heeft gedaan.

Was er dan geen onenigheid tussen de bonden? Jawel, maar niet over de vraag of er al dan niet een bestand moest komen. Daar waren de arbeiders niet voor, maar de bonden wel. Waarover zij twistten was, wie de kat de bel

moest aanbinden. Niet uit onenigheid tussen de bonden is het Paasbestand geboren, want de bonden waren het dáárover met elkaar eens. Uit hun onenigheid over de vraag wie "de bloedhond" zou moeten zijn is tenslotte de figuur van een door De Pous gelanceerd bestand geboren. Dat is een totaal andere gang van zaken dan die welke Groenevelt heeft geschetst. Wij durven hem ronduit van legendevorming te beschuldigen. En als hij dat zou willen ontkennen, dan zal het ons niet moeilijk vallen de bewijzen voor onze beschuldiging tot in details op tafel te leggen.

=====

A R I E G E E F T O N S S C H O O N G E L I J K

Enige tijd geleden hebben wij in "Daad en Gedachte" *) commentaar geleverd op de brochure "Fijn is anders" van de Industriebond van het N.V.V. en ons tevens bezig gehouden met de diverse commentaren die vanuit het burgerlijke kamp op die brochure waren geleverd. De conclusie waartoe wij kwamen was deze, dat dit geschrift allerm minst - zoals beweerd werd - het kapitalisme de handschoen toewierp, dat er geen sprake van was, dat het een pleitdoor voor het socialisme zou zijn, maar dat het niets anders was dan een pleitrede voor een modernere vorm van het kapitalisme.

Onze zienswijze druiste lijnrecht in tegen de zienswijzen van economische specialisten als drs. J. Beishuizen van "Het Parool" en prof. dr. F. Hartog van de "Nieuwe Rotterdamse Courant". Wij hebben echter wat onze kijk op de zaak betreft van zeer onverdachte zijde schoon gelijk gekregen, van niemand anders namelijk dan van Arie Groenevelt van de Industriebond N.V.V. zélf.

Groenevelt, getuige een stukje in W.I.K. (het orgaan van de bond) van 4 juni j.l., erkent dat velen die professor, meester, doctor of doctorandus voor hun naam kunnen zetten, "op hun vakgebied capaciteiten hebben". Daarbuiten echter, zo vervolgt hij, misbruiken ze de glorie die van hun titel afstraalt voor 't aan de man brengen van de "meest belachelijke onzin".

"Wie - aldus Groenevelt - langs of door hun titel heen kijkt, ontdekt dat hij met politieke onbenullen heeft te maken. Want wie er kans ziet om uit "Fijn is anders" te distilleren, dat de Industriebond NVV erop uit is om in het vredige Nederland een socialistische of - nog erger! - communistische dictatuur te vestigen - op de puinhopen nog wel - verdient geen andere benaming dan onbenul!"

Dat loog er niet om en andere uitspraken van Groenevelt - op het in Rotterdam gehouden congres van de Industriebond - waren niet minder duidelijk dan de hierboven geciteerde. Over het N.V.V. bijvoorbeeld zei hij:

"In de positie van eenzame koploper zien we geen heil. Alleen kunnen we te weinig bereiken. We hebben - om maar heel dicht bij huis te blijven - het N.V.V. nodig, zoals het N.V.V. ook ons nodig heeft voor het voeren van een krachtig beleid. We geloven wel dat onze opstelling van tijd tot tijd binnen de vakcentrale spanningen op kan roepen. Maar wij geloven niet, dat die tot onherstelbare breuken zullen leiden."

Met andere woorden: de Industriebond NVV lijkt wel veel radikaler dan het N.V.V., maar in werkelijkheid is daar geen sprake van! Dat is net precies datgene wat wij al herhaaldelijk, ja in feite sedert het optreden van de Industriebond in 1971, hebben beweerd. Toen iedereen Arie Groenevelt voor een soort van wilde "revolutionair" aanzag en hem de bijnaam van "Barrikaden-Arie" werd gegeven, betoogden wij, dat hij niet verder kon springen dan de kapitalistische polsstok van zijn tot de burgerlijke samenleving behorende organisatie lang was en dat hij, zo hij al ooit de barrikaden zou bestijgen, dat doen zou ter verdediging van het ondernemersdom.

Ook wat dat betreft hebben wij een onverdachte getuige en wel niemand anders dan NVV-voorzitter Wim Kok. Hij toch verklaarde op het Rotterdamse congres van de industriebond, dat hij kritiek had op:

"de kennelijke behoefte in bepaalde kringen om de Industriebond NVV af te schilderen als een stel bloeddorstige revolutionairen, die op de rokende puinhopen van de ontworpen samenleving een weerzinwekkende dictatuur willen opbouwen."

De strekking is duidelijk. De Industriebond van het N.V.V. is bepaald niet dat waarvoor sommigen hem houden.

*) "Daad en Gedachte" van januari 1975, blz. 2 e.v. artikel "Hardnekkige misverstanden".

=====

E N K E L E L O S S E B E D E N K I N G E N

VI

Wij vervolgen hier onze commentaren op de bedenkingen, die een van onze Belgische vrienden tegen onze opvattingen heeft ingebracht.

10. Politiek/sociaal.

Zouden jullie mij eens een klare definitie plus uitleg willen geven van politieke, respectievelijk sociale strijd, macht, enz.? Vergelijk D & G jrg. 3, nr. 8 (augustus '67), pag. 13: "Wanneer echter mét de wijziging der produktieverhoudingen de uitbuiting als zodanig verdwijnt, komt er ook een einde aan het bestaan van de politieke macht". Ik zou dat graag eens uitgelegd zien. En waar kun je dat bij Marx nalezen?

En wat is (o.a. in dit verband) jullie commentaar op de volgende regels, waarmee een artikel wordt besloten, dat handelde over de affaire-LIP en dat verscheen in "Révolution Internationale", nr. 5, oktober-november 1973: "Het geïsoleerde bedrijf is slechts een cel van het verenigde kapitaal, verbonden met de staat. De arbeidersklasse kan het kapitaal alleen maar cel voor cel aanvallen. Binnen die begrenzing kunnen de arbeiders op z'n gunstigst zich verdedigen en dat hoe langer hoe moeilijker en op zijn ongunstigst deelnemen aan het kapitaalsbeheer. De toekomst van de arbeidersbeweging is noch het zelfbeheer, noch deze of gene strijd voor bepaalde ei-

sen. De toekomst, dat is de herhaling en dan veel krachtiger en omvangrijker van hetgeen er gebeurd is op de 14e augustus 1973, toen de arbeiders van de ondernemingen Rhodiacéta en Kelton, de PTT-bestellers, de spoorjongens, de werknemers van een gehele streek, zich met élan en eensgezind solidair verklaarden met LIP, dat een politiek symbool was geworden."

ONS COMMENTAAR

We moeten eerlijk bekennen, dat het ons niet zo gemakkelijk valt om een definitie van politiek te geven. We zullen proberen daartoe te geraken via een voorafgaande omschrijving. Daarbij moeten we dan in de eerste plaats constateren, dat er in de primitieve samenleving, in de oer-maatschappij, in het oer-communisme, zo men wil, géén sprake is van politiek. Het begrip ontstaat pas in een latere fase van de geschiedenis en ook alleen maar dáár waar de maatschappelijke ontwikkeling een bepaald niveau heeft bereikt. De Irokezen bedreven géén politiek; primitieve stammen op sommige Zuidze-eilanden, de Papoea's op Nieuw Guinea en de nog resterende Indianengemeenschappen in het gebied van de Amazone, doen dat nog steeds niet. Maar de Romeinen deden het wél, evenals de Franse koningen bijvoorbeeld, die al in de heel vroege middeleeuwen aan de spits van een klasse van adellijke grootgrondbezitters waren komen te staan. Eveneens werd er politiek bedreven in de vroeg-kapitalistische stadrepublieken van Italië en in één van de toenmalige hertogdommen in dat land, namelijk Florence, werden in die tijd pogingen ondernomen (door Machiavelli) om de theoretische grondslagen van de politiek te formuleren, die tot in onze dagen beroemd zijn gebleven. Politiek bedreven ook de graven van Holland en Zeeland of van Henegouwen; eveneens de bisschoppen uit hun tijd voor zover zij wereldlijke heren waren. Politiek bedreven ook beroemde kardinalen als Richelieu en Mazarin.

Wat bij dat alles opvalt is, dat overal waar politiek bedreven werd of wordt, de primitieve oer-maatschappij verdwenen is en plaats heeft gemaakt voor een samenleving die wordt gekenmerkt door het bestaan van klassen, van een klassenscheiding en van klassentegenstellingen. Het geeft omtrent de samenhang tussen het een en het ander het nodige te denken, dat de politieke theoreticus Machiavelli optrad in een staat en in een tijd, waarin de klassentegenstellingen in bijzonder zuivere vorm tevoorschijn traden. Juist in de eeuw die aan de zijne voorafging had de worsteling tussen de twee partijen van de Guelfen en Ghibellijnen tot de zege van kooplieden en fabrikanten geleid en hij kón als het ware - op de feiten gedrukt - niet blind zijn voor datgene, wat het sociale fundament vormde van Florence's toenmalige grootheid en macht. Voor zover zijn politieke theorie tevens een richtsnoer vormde voor de praktische beoefening der politiek, kon er geen twijfel over bestaan op wélk doel zij was gericht: de handhaving en vergroting van de macht van die klasse, die zich ruim een eeuw tevoren als de heersende had geconstitueerd. En wat voor Machiavelli en voor Florence geldt, geldt in niet mindere mate voor alle overige bedrjvers van politiek.

Gelet op het voorafgaande, zijn wij geneigd "politiek" te definiëren als de wetenschap of de praktijk, die gericht is op de handhaving van een bepaalde klasseheerschappij, dan wel de heerschappij van verscheidene klassen, die gezamenlijk de macht uitoefenen. Er is eens van de Spaanse politici uit de jaren van de monarchie en uit de jaren van de republiek (vóór 1936) bewaard, dat ál hun streven en ál hun handelingen alléén en uitsluitend waren gericht op het voorkómen of verhinderen van een opstand der onderdrukte klassen. Dat is een duidelijke kenschets, die echter niet alleen maar

gold voor Spanje, waar door bepaalde historische omstandigheden het wezenlijke karakter der politiek duidelijker dan elders aan de dag trad. De karakteristiek geldt voor alle landen waar de maatschappij door verschillen tussen arm en rijk, bezittende en niet-bezittende klassen wordt gekenmerkt.

De gebruikelijke definitie van de politiek als de "kunst van het mogelijke" is natuurlijk een nietszeggende frase, die ons totaal niet inlicht over het doel van de politiek en haar oogmerken of oorsprong. Voor zover deze definitie enige zin heeft, is het deze, dat zij er aan herinnert, dat er ook binnen de heersende klasse of tussen de heersende klassen, tegenstellingen bestaan en dat het van hun onderlinge krachtsverhoudingen, zo goed als van de kracht die de onderdrukte klasse vermag te ontwikkelen, afhangt wát politiek bereikt kan worden. Maar waar het om gaat is natuurlijk niet, dat zélf s de politiek niet het onmogelijke tot stand kan brengen, maar wáár zij op mikt. Het is met die definitie van "de kunst van het mogelijke" net eender gesteld als met iemand die zegt: "Ik doe mijn best!" Een zinnig mens vraagt dan meteen: "Waarvóór?".

Maar is, zul je misschien vragen, de politiek dan niet zoiets als het staatsmanschap ofwel 't beleid van een bepaalde mogendheid ter verwezenlijking van zijn doeleinden, gericht op eigen handhaving? Inderdaad, maar dat is geenszins in strijd met onze definitie, die echter het voordeel heeft, dat zij onthult wat achter het zogenaamde staatsbelang schuil gaat.

Een politieke revolutie nu is een omwenteling, waarbij de ene heersende klasse door een andere wordt vervangen, maar de klassenheerschappij als zodanig blijft bestaan. Vóór en ná zulk een revolutie wordt politiek bedreven omdat het zowel vóór als ná die revolutie nodig is de onderdrukte klasse onder de duim te houden, al zal ná zo'n revolutie de onderdrukte klasse vaak een ándere zijn dan ervoor.

Natuurlijk is het wáár, dat iedere politieke revolutie dikwijls genoeg in zoverre óók een sociale is in deze zin, dat oude produktieverhoudingen door nieuwe worden vervangen. Bij de politieke revolutie van de bourgeoisie bijvoorbeeld werden de feodale produktieverhoudingen vervangen door de kapitalistische. Wij leggen er niettemin het accent op, dat het om een politieke revolutie ging, om daarmee tot uitdrukking te brengen, dat de klassentegenstellingen daardoor niet werden opgeheven. Uiteraard is een revolutie die een einde maakt aan de klassentegenstellingen in zoverre ook een politieke, dat met de opheffing der klassentegenstellingen ook iedere vorm van heerschappij van de ene klasse over de andere verdwijnt en de bestaande politieke macht ten val wordt gebracht. Maar in dat geval dient naar onze overtuiging toch het accent te worden gelegd op haar sociaal karakter. Vandaar het verschil dat wij maken tussen politieke en sociale strijd.

Als je ons vraagt waar je bij Marx het een en ander hieromtrent kunt nalezen, dan verwijzen we je naar een geschrift, waarnaar wij in onze commentaren op jouw bedenkingen al eerder hebben verwezen, namelijk zijn "Kanttekeningen" bij het (door Arnold Ruge geschreven) artikel: de koning van Pruisen en de sociale hervorming (MEW, Band I, blz. 392 t/m 409). Het hele artikel is voor de kwestie die je hier aanroert van het grootste belang. Eén zin eruit slechts willen we hier citeren: "Waar er politieke partijen bestaan, ziet elk van hen de oorzaak van ieder kwaad daarin, dat inplaats van zichzelf, haar concurrent zich aan het roer van de staat bevindt. Zelfs de radikale en revolutionaire politici zoeken de oorzaak van het kwaad niet in het wezen van de staat, doch in een bepaalde staatsvorm, waarvoor zij een andere staatsvorm in de plaats willen stellen."

Van belang in dit verband zijn ook de twee volgende uitspraken van Marx: "De staat is niets anders dan de organisatievorm, welke zich de bourgeoisie... zowel naar binnen als naar buiten ter beveiliging van hun eigendom en hun belangen noodzakelijkerwijze scheppen" (Te lezen in "De Duitse Ideologie", deel I, Feuerbach), alsmede: "De bevrijding der onderdrukte klasse sluit noodzakelijkerwijze de vorming van een nieuwe maatschappij in... De arbeidende klasse zal in de loop der ontwikkeling in de plaats van de oude burgerlijke maatschappij een associatie stellen, welke de klassen en hun tegenstelling uitsluit en er zal geen eigenlijk politiek geweld meer bestaan, omdat juist het politieke geweld de officiële uitdrukking der klassentegenstelling binnen de burgerlijke maatschappij is" (Te lezen in: "La misère de la philosophie", "De ellende der filosofie", het tegen Proudhon gerichte geschrift).

We brengen deze Marx-citaten met enige schroom en eigenlijk alleen omdat je ons er nadrukkelijk om hebt gevraagd. Wij houden niet erg van Marx-citaten, omdat met een dergelijk citaat niet wordt aangetoond, dat iets juist of onjuist is. Als je je afvraagt of wij het met onze uiteenzettingen hierboven bij het rechte eind hebben, dan kun je het antwoord op die vraag alleen maar vinden, door te letten op wat er om je heen gebeurt, alleen maar vinden door te letten op de werkelijkheid.

Na het bovenstaande kan ons commentaar op het citaat uit "Revolution Internationale" uiterst kort zijn. Het punt waar het om draait, en wat er de oorzaak van is, dat wij het met de auteur van het aangehaalde stuk oneens zijn, is dit, dat wij in de gebeurtenissen in de LIP-fabriek geén politiek symbool zien. De LIP-affaire was een facet van de klassenstrijd. Bepaald niet minder, maar bepaald ook niet méér dan dat. Natuurlijk is het waar, dat datgene wat steeds weer opnieuw met het (verkeerde) woord "arbeiderszelfbeheer" wordt aangeduid, allesbehalve socialisme is. Maar naar onze opvatting liggen de zaken bij de hele strijd van de LIP-arbeiders totaal anders dan de schrijver van het artikel in "Revolution Internationale" veronderstelt. Dat zou een hele uiteenzetting op zichzelf vereisen. We kunnen niet beter doen dan je verwijzen naar datgene wat wij in "Daad en Gedachte" over de strijd van de LIP-arbeiders hebben gepubliceerd.

=====

D O D G E - A R B E I D E R S
O V E R V A K B O N D E N

In de, mede door twee arbeiders van het betrokken bedrijf geschreven brochure over de wilde actie in de truck-fabriek van Dodge (Chrysler) in Warren, komt een belangwekkende passage voor, die wij niet hebben opgenomen in het door ons gebrachte uittreksel. Want wij hebben ons daar namelijk beperkt tot datgene, wat de lezer een beeld kon geven

van de eigenlijke actie. Daarbij konden opmerkingen van algemene aard best worden gemist. Maar wij willen de passage niettemin aan onze lezers niet onthouden. Zij heeft betrekking op de vakbeweging en dan niet op de vakbond van de automobielarbeiders, maar op de vakbeweging als zodanig.

Naar aanleiding namelijk van het feit, dat de U.A.W. zich gedroeg als een verlengstuk van de directie en de personeelsafdeling, constateren de samenstellers van het geschrift, dat men hier niet te maken

heeft met een verandering van het oorspronkelijke karakter van de vakbeweging, maar dat de vakbeweging in feite helemaal niet van karakter is veranderd en dat haar huidig optreden in het belang is van het ondernemersdom en niet wezenlijk verschilt van haar vroeger optreden.

De huidige positie van de vakbeweging, aldus de brochure, is het volstrekt logische resultaat van een

ontwikkeling, die van het begin af aan in het karakter van deze en dergelijke organisaties lag opgesloten.

Deze zienswijze onderschrijven wij volledig. Men komt haar echter niet alle dagen tegen. Dat zij door de auteurs van de bewuste brochure gehuldigd wordt verbaast ons echter niet. Zij past volkomen bij hun helder inzicht omtrent de betekenis van de zelfstandige strijd.

=====

E E N I N D I A N E N V E R H A A L V O O R K I N D E R E N

SAL SANTEN's nieuwste boek, in het Nederlands verschenen, maar om onduidelijke redenen met de Spaanse titel "Adios companeros", is in één woord ongelooflijk: ongelooflijk kinderlijk geschreven, ongelooflijk onbenullig, ongelooflijk slaapverwekkend, het relaas van een man, die zich vrijwel aan één stuk door ongelooflijk kinderachtig en ongelooflijk naïef toont. Zonder daarvan ook maar iets te beseffen beschrijft hij een kleine tweehonderd bladzijden lang hoe hij en een handjevol andere, iets - zij het weinig - minder kinderlijke, maar nauwelijks minder naïeve lieden zo'n kwarteeuw lang een soort van indianenspelletje hebben gespeeld, dat zij "Wereldrevolutie" noemden.

Je schijnt er eigenlijk een "Wereldpartij" en een "Wereldsekretariaat" (met hoofdletters natuurlijk, althans herhaaldelijk!) voor nodig te hebben, maar je kunt het desnoods ook zónder echte partij doen en met een "Wereldsekretariaat-in-wording" of met iets, dat je eenvoudig "Wereldsekretariaat" n o e m t , zo op de manier waarop in de tuin spelende kinderen tot elkaar zeggen: "En nu doen we net of dat tuinpaadje daar tussen die twee grasperkjes een rivier is...." Want zelfs met vier à vijf personen schijnt het voor de betrokkenen al heel erg leuk te zijn, zó leuk, dat in het vuur van het spel de vier of vijf deelnemers zich niet eens meer voor het "Wereldsekretariaat" houden maar voor een "Internationale".

Dat spelletje hebben zij - alweer een ongelooflijkheid - voor bittere ernst gehouden. Waaróm wordt uit het verhaal van Sal Santen niet duidelijk. Men zoekt in het boek tevergeefs naar een politieke achtergrond, naar een politiek oordeel waarop het - zogenaamd - politieke handelen van de hoofdpersonen berust of naar een politieke analyse. Dat klopt in zoverre met de bedoelingen van de auteur, als hij al direkt in de aanvang verklaart "géén geschiedenis van de 4e Internationale" te hebben willen schrijven. Wie zich tot de laatste zin heeft doorgeworsteld zal om die mededeling glimlachen. Voor "geschiedenis" zal geen mens dit relaas verslijten. Niettemin is het verschenen in een reeks, die - maar dan ook al weer niet met Nederlandse woorden - "onofficiële geschiedenis" heet. Ten onrechte. Men kan de autobiografie van Domela Nieuwenhuis, de boeiende levensherinneringen van Alexander Cohen of de hoogst persoonlijke "memoires" van de tijdens de grote Franse revolutie levende Madame de Staël tot "onofficiële geschiedenis" rekenen, maar kinderpraat over beuzelarijen behoort daar niet toe.

Of het werkelijk zó erg is, zal men vragen. Nou reken maar. Met een eerlijkheid, die eerder verbluft dan dat zij bewondering wekt, beschrijft Sal Santen, niet één keer, maar zo vaak dat het lachwekkend wordt, hoe hij worstelt met zijn tranen wanneer "companeros" ("kameraden") voor wie hij een puberachtige verering koestert, hem een vriendelijk woord onthouden of wanneer in een of ander Frans zaaltje zijn koffer openspringt bij gebrek aan een deugdelijke sluiting. Hij vertelt hoe hij als man van dertig (!) jaar in Parijs een affiche ziet waarop de woorden "La Sainte Famille" prijken en dan in volle ernst - omdat Marx en Engels in 1845 een boek schreven, dat "De heilige familie" heette - aan een Franse makker vraagt of dat iets met dat boek te maken heeft. Hij vertelt... maar nee, we kunnen niet voortgaan met alles opnieuw te vertellen wat Sal Santen bladzijde na bladzijde opdist. Het is voor wie zich in het bijzonder door de strijd van de arbeiders interesseert bepaald niet interessant genoeg; het is op zijn hoogst interessant voor de psychiater!

Over arbeidersstrijd wordt éénmaal, zegge en schrijve éénmaal en dan nog zeer terloops gesproken. Over de veranderingen die gedurende de behandelde periode in de klasseworsteling optreden, over de nieuwe strijdmethoden die de werkers toepassen, enz. enz. geen woord. Wél wordt de lezer geïnformeerd over een ruzie op een Amsterdamse gracht, waarbij de ene vriend zich opwindt als de andere vriend hem geen "echte Trotskist" vindt. Een passage overigens, die interessanter is dan het lamenteerderige verhaal omtrent de met zijn tranen worstelende Sal, aangezien men daardoor een blik werpt in de mentaliteit van de in de kinderkamer spelende acteurs.

Het boek heeft vier delen. Het tweede deel heet eender als het hele boek. Het is het deel waarin nóg minder gebeurt dan in de andere drie en waarom het zo heet is raadselachtig. De titel "Vaarwel kameraden" kan op zijn hoogst slaan op de laatste bladzijden, waarop Sal Santen afscheid neemt van zijn mede-Trotskisten omdat hij (na 25 jaar al!) gemerkt heeft dat zij hem alleen maar gebruiken voor hun eigen doeleinden.

Waarom Sal Santen allerlei figuren, die iedereen die maar even in de beweging thuis is kent en wier namen in kranten en tijdschriften prijken, hardnekkig onder (zeer doorzichtige) pseudoniemen ten tonele voert is niet erg duidelijk, ook al doet hij een poging om het uit te leggen. Even onduidelijk is, hoe of het komt, dat Sal Santen, die verklaart dat hij aan de kant van de onderdrukten staat, een kwarteeuw lang niet heeft gemerkt, dat de beweging waartoe hij behoorde zich geen snars voor de onderdrukten interesseerde. Dat laatste wordt niet door Sal Santen omtrent die beweging geconcludeerd. O heden nee. Hij is daar ook nu nog niet achter. Maar het blijkt wel uit zijn verhaal. Tussen de regels door en onbedoeld.

Een boek derhalve dat beter ongelezen kan blijven? Zeer zeker niet. Het ontleent zijn betekenis juist aan zijn onbenulligheid en aan het feit, dat het totaal niets betekent. Wie er zich van overtuigen wil, dat de Trotskisten, zowel ieder persoonlijk, dan wel als beweging nóg minder voorstellen dan hij ooit al had gedacht, die neme het ter hand en leze. Hij late zich daarbij niet afschrikken door de stroom van Franse, Engelse of Spaanse uitdrukkingen die - volkomen overbodig - tussen de tekst gestrooid staan. Achterin is een lijstje met vertalingen opgenomen. Nee, er ontbreekt werkelijk niets. Behalve dan dat wat werkelijk interessant zou zijn.

=====